

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

29 травня 2025 р.

Київ

№ 4-рк

Міністерство економіки України

Про надання рекомендацій щодо
припинення дій, які містять ознаки
порушення законодавства про
захист економічної конкуренції

1. ПРЕДМЕТ РЕКОМЕНДАЦІЙ

- (1) До Антимонопольного комітету України (далі – Комітет) надійшли заяви Відокремленого структурного підрозділу «Інститут підвищення кваліфікації фахівців в галузі технічного регулювання та споживчої політики Державного університету інтелектуальних технологій та зв'язку» (далі – Заявник 1, ІПК ДУІТЗ) від 19.12.2024 № 167/02 (вх. Комітету № 10-01/244-АМ від 26.12.2024) (далі – Заява 1) і товариства з обмеженою відповідальністю «Київське метрологічне бюро» (далі – Заявник 2, ТОВ «КМБ») від 27.02.2025 б/н (вх. Комітету № 8-01/44-АМ від 04.03.2025) (далі – Заява 2) (далі разом – Заяви).
- (2) Предметом Заяв є дії Міністерства економіки України (далі – Мінекономіки) у вигляді затвердження наказом Мінекономіки від 29 березня 2024 року № 7953, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 12 квітня 2024 року за № 536/41881 (далі – Наказ Мінекономіки № 7953), Змін до деяких нормативно-правових актів, що регулюють питання у сфері метрології та метрологічної діяльності (далі – Зміни). Так, підпунктом 1 пункту 3 Змін підпункт 6 пункту 2 Вимог, яким повинні відповідати наукові метрологічні центри, державні підприємства, які належать до сфери управління Міністерства економіки України та провадять метрологічну діяльність, та повірочні лабораторії, які уповноважуються або уповноважені на проведення перевірки засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації та застосовуються у сфері законодавчо регульованої метрології, з метою досягнення їх відповідності встановленим критеріям, затверджених наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 30 червня 2020 року № 1242, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 8 вересня 2020 року за № 862/35145 (далі – Вимоги), викладено в такій редакції: «б) персонал, відповідальний за виконання робіт з перевірки законодавчо регульованих ЗВТ, що перебувають в експлуатації, *повинен проходити підвищення кваліфікації в наукових метрологічних центрах* щодо проведення перевірки законодавчо регульованих ЗВТ, що перебувають в експлуатації, перевірку яких він проводить, не рідше одного разу на п'ять років.».
- (3) У таких діях Мінекономіки, якими звужено коло надавачів послуг підвищення кваліфікації персоналом, відповідальним за виконання робіт з перевірки засобів вимірювальної техніки (далі – ЗВТ), що перебувають в експлуатації та застосовуються у сфері законодавчо регульованої метрології (далі – законодавчо регульовані ЗВТ),

наукових метрологічних центрів, державних підприємств, які належать до сфери управління Мінекономіки та провадять метрологічну діяльність, і повірочних лабораторій, які уповноважуються або уповноважені на проведення повірки засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації та застосовуються у сфері законодавчо регульованої метрології (далі – Персонал), лише до наукових метрологічних центрів, ІПК ДУІТЗ (як заклад освіти) і ТОВ «КМБ» (як суб'єкт проведення повірки ЗВТ), вбачаються ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого статтею 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних дій органу влади, що мають негативний вплив на конкуренцію на ринку надання послуг підвищення кваліфікації Персоналом і ринку надання послуг повірки законодавчо регульованих ЗВТ відповідно.

2. ЗАЯВНИКИ

- (4) Заявником 1 є ІПК ДУІТЗ (ідентифікаційний код юридичної особи «інформація, доступ до якої обмежено»; адреса: «інформація, доступ до якої обмежено»), видом діяльності якого є, зокрема, «інформація, доступ до якої обмежено» (код КВЕД «інформація, доступ до якої обмежено»).
- (5) Відповідно до пункту 1.1 розділу 1 «Загальні положення» Положення про Відокремлений структурний підрозділ «Інститут підвищення кваліфікації фахівців в галузі технічного регулювання та споживчої політики Державного університету інтелектуальних технологій та зв'язку», затвердженого Вченою радою Державного університету інтелектуальних технологій та зв'язку (протокол від 17.09.2021 № 6) і введеного в дію наказом в. о. ректора від 21.09.2021 № 01-02-251 (далі – Положення про Заявника 1), Відокремлений структурний підрозділ «Інститут підвищення кваліфікації фахівців в галузі технічного регулювання та споживчої політики Державного університету інтелектуальних технологій та зв'язку» утворений відповідно до наказу Міністерства освіти та науки України від 09.11.2020 № 1387 та є правонаступником Відокремленого структурного підрозділу «Інститут підвищення кваліфікації фахівців в галузі технічного регулювання та споживчої політики» Одеської державної академії технічного регулювання та якості.
- (6) Згідно з пунктом 2.1 розділу 2 «Мета, основні напрямки і завдання діяльності» Положення про Заявника 1 ІПК ДУІТЗ створено з метою виконання частини функцій ДУІТЗ, визначених у цьому Положенні, більш ефективної реалізації статутних завдань ДУІТЗ, зокрема, з підготовки і підвищення кваліфікації, перепідготовки кадрів в системі технічного регулювання, захисту прав споживачів, державного нагляду України, організацій, в тому числі державних службовців, у сфері державного нагляду, стандартизації, сертифікації, оцінки відповідності, метрології, управління якістю та навколишнім середовищем, безпечності харчових продуктів, розширення інших видів діяльності – підготовка та перепідготовка науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації.
- (7) Відповідно до пункту 3.2 розділу 3 «Права та обов'язки» Положення про Заявника 1 ІПК ДУІТЗ має право:
 - користуватись ліцензійними та акредитаційними документами ДУІТЗ на надання освітніх послуг (підпункт 3.2.1);
 - надавати фізичним та юридичним особам платні освітні та інші послуги у галузі вищої освіти та пов'язаних з нею інших галузях діяльності за умови забезпечення необхідного рівня освітньої діяльності (підпункт 3.3.6).
- (8) Згідно з пунктом 1.2 додатка 11.112 до наказу Міністерства освіти і науки України (далі – МОН) від 12.04.2021 № 42-Л переоформлено ліцензії на провадження освітньої

діяльності у сфері вищої освіти Одеської національної академії зв'язку ім. О. С. Попова для ДУІТЗ, зокрема, підвищення кваліфікації за базовими акредитованими напрямками громадян України.

- (9) Отже, предметом діяльності ПК ДУІТЗ є надання послуг підвищення кваліфікації Персоналом, з огляду на що Заявник 1 є учасником ринку надання цих послуг.
- (10) Заявником 2 є ТОВ «КМБ» (ідентифікаційний код юридичної особи «інформація, доступ до якої обмежено»; адреса: «інформація, доступ до якої обмежено»), основним видом діяльності якого є «інформація, доступ до якої обмежено» (код КВЕД «інформація, доступ до якої обмежено»).
- (11) Відповідно до виданого Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України свідоцтва № П-54-200 (чинне від 13.01.2020 до 13.01.2025)¹ про уповноваження на проведення повірки засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації та застосовуються у сфері законодавчо регульованої метрології ТОВ «КМБ» уповноважено на проведення повірки законодавчо регульованих ЗВТ.
- (12) Тобто ТОВ «КМБ» здійснює діяльність у сфері метрології та надає послуги повірки законодавчо регульованих ЗВТ, у зв'язку із чим є учасником відповідного ринку, а також *споживачем послуг підвищення кваліфікації Персоналом*.
- (13) Згідно зі статтею 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання – юридична особа незалежно від організаційно-правової форми та форми власності чи фізична особа, що здійснює діяльність з виробництва, реалізації, придбання товарів, іншу господарську діяльність, у тому числі яка здійснює контроль над іншою юридичною чи фізичною особою; група суб'єктів господарювання, якщо один або декілька з них здійснюють контроль над іншими.
- (14) З огляду на вказане Заявник 1 і Заявник 2 є суб'єктами господарювання в розумінні Закону України «Про захист економічної конкуренції».

3. ОРГАН ВЛАДИ, ЯКОМУ НАДАЮТЬСЯ РЕКОМЕНДАЦІЇ

- (15) Мінекономіки (ідентифікаційний код юридичної особи «інформація, доступ до якої обмежено»; адреса: «інформація, доступ до якої обмежено») відповідно до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань є юридичною особою з організаційно-правовою формою органу державної влади.
- (16) Відповідно до абзацу першого пункту 1 Положення про Міністерство економіки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 року № 459 (далі – Положення), Міністерство економіки України (Мінекономіки) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України.
- (17) Згідно з пунктом 1 Положення Мінекономіки є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику економічного, соціального розвитку і торгівлі, державну цінову політику, державну політику у сфері технічного регулювання, стандартизації, метрології та метрологічної діяльності, управління об'єктами державної власності, реалізації майна (майнових прав,

¹ Документи дозвільного характеру, строк дії яких закінчується у період дії воєнного стану, вважаються такими, дію яких продовжено на період дії воєнного стану та до кінця календарного року, в якому припинено або скасовано воєнний стан, але не менше трьох місяців з дня його припинення чи скасування (абзац тринадцятий пункту 2² статті 11 Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності»).

інших активів) або прав на нього на конкурентних засадах у формі аукціонів, зокрема електронних, та здійснення контролю за її реалізацією, інтелектуальної власності, публічних закупівель, а також державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів.

- (18) Відповідно до пункту 3 Положення основними завданнями Мінекономіки є забезпечення формування та реалізація державної політики у сфері технічного регулювання, стандартизації, метрології та метрологічної діяльності.
- (19) Пунктом 4 Положення передбачено, що Мінекономіки відповідно до покладених на нього завдань:
 - забезпечує нормативно-правове регулювання у сфері метрології та метрологічної діяльності (підпункт 174);
 - координує діяльність щодо забезпечення функціонування та розвитку метрологічної системи України (підпункт 179);
 - визначає вимоги, яким повинні відповідати наукові метрологічні центри, метрологічні центри та повірочні лабораторії, які уповноважуються або уповноважені на проведення повірки законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації, з метою досягнення їх відповідності встановленим критеріям (підпункт 195).
- (20) Згідно зі статтею 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» органи влади – це міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, Верховна Рада Автономної Республіки Крим та органи виконавчої влади Автономної Республіки Крим, державні органи, що здійснюють регулювання діяльності суб'єктів природних монополій, ринку цінних паперів, державні органи приватизації, Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, місцеві органи виконавчої влади.
- (21) Враховуючи викладене, Мінекономіки у правовідносинах, які є предметом Заяв, у розумінні Закону України «Про захист економічної конкуренції» є органом влади.

4. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (22) У процесі розгляду Заяви 1 Комітет надіслав вимоги про надання інформації до:
 - МОН від 02.01.2025 № 130-26.13/02-15е, на яку МОН надало відповідь листом від 16.01.2025 № 1/945-25 (вх. Комітету № 6-02/649 від 17.01.2025);
 - Мінекономіки від 02.01.2025 № 130-26.13/02-17е (далі – Вимога 1), на яку Мінекономіки надало відповідь листом від 22.01.2025 № 3421-06/6919-03 (вх. Комітету № 6-02/967 від 23.01.2025);
 - Мінекономіки від 13.02.2025 № 130-26.13/02-1576е (далі – Вимога 2), на яку Мінекономіки надало відповідь листом від 27.02.2025 № 3421-06/18705-03 (вх. Комітету № 6-02/3084 від 28.02.2025);
 - державного підприємства «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» (далі – ДП «УКРНДНЦ») від 13.02.2025 № 130-26.13/02-1579е, на яку ДП «УКРНДНЦ» надало відповідь листом від 06.03.2025 № 1-10/1.9-322 (вх. Комітету № 8-02/3512 від 07.03.2025);
 - товариства з обмеженою відповідальністю «РІВНЕСТАНДАРТ» (далі – ТОВ «РІВНЕСТАНДАРТ») від 13.02.2025 № 130-26.13/02-1583е;
 - громадської організації «Академія метрології України» (далі – АМУ) від 13.02.2025 № 130-26.13/02-1584е, на яку АМУ надала відповідь листом від 12.03.2025 № 2 (вх. Комітету № 8-02/4457 від 24.03.2025);
 - Національного наукового центру «Інститут метрології» (далі – ННЦ «Інститут метрології») від 13.02.2025 № 130-26.13/02-1585е, на яку ННЦ «Інститут метрології»

надав відповідь листом від 05.03.2025 № 023/16-314 (вх. Комітету № 8-02/292-кі від 12.03.2025);

- державного підприємства «Всеукраїнський державний науково-виробничий центр стандартизації, метрології, сертифікації та захисту прав споживачів» (далі – ДП «Укрметртестстандарт») від 13.02.2025 № 130-26.13/02-1586е, на яку ДП «Укрметртестстандарт» надало відповідь листом від 12.03.2025 № 100-12/30 (вх. Комітету № 8-02/4575 від 25.03.2025);

- державного підприємства «Науково-дослідний інститут метрології вимірювальних і управляючих систем» (далі – НДІ «Система») від 13.02.2025 № 130-26.13/02-1587е, на яку НДІ «Система» надало відповідь листом від 10.03.2025 № 1/174 (вх. Комітету № 8-02/3628 від 10.03.2025);

- державного підприємства «Івано-Франківський науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації» (далі – ДП «Івано-Франківськстандартметрологія») від 13.02.2025 № 130-26.13/02-1588е, на яку ДП «Івано-Франківськстандартметрологія» надало відповідь листом від 04.03.2025 № 01-01/598 (вх. Комітету № 8-02/3308 від 04.03.2025);

- Мінекономіки від 03.04.2025 № 130-26.13/02-3662е (далі – Вимога 3), на яку Мінекономіки надало відповідь листом від 17.04.2025 № 3421-06/31149-03 (вх. Комітету № 6-02/5917 від 17.04.2025);

- ІПК ДУІТЗ від 22.04.2025 № 130-26.13/02-4340е, на яку ІПК ДУІТЗ надав відповідь листом від 07.05.2025 № 91/01 (вх. Комітету № 8-02/6990 від 08.05.2025);

- ННЦ «Інститут метрології» від 22.04.2025 № 130-26.13/02-4341е, на яку ННЦ «Інститут метрології» надав відповідь листом від 05.05.2025 № 008/13-763 (вх. Комітету № 8-02/7100 від 09.05.2025);

- ДП «Укрметртестстандарт» від 22.04.2025 № 130-26.13/02-4342е, на яку ДП «Укрметртестстандарт» надало відповідь листом від 09.05.2025 № 100-12/53 (вх. Комітету № 8-02/7049 від 09.05.2025);

- НДІ «Система» від 22.04.2025 № 130-26.13/02-4343е, на яку НДІ «Система» надало відповідь листом від 06.05.2025 № 1/309 (вх. Комітету № 8-02/6863 від 07.05.2025);

- ДП «Івано-Франківськстандартметрологія» від 22.04.2025 № 130-26.13/02-4344е, на яку ДП «Івано-Франківськстандартметрологія» надало відповідь листом від 02.05.2025 № 01-01/1479 (вх. Комітету № 8-02/6678 від 02.05.2025).

- (23) У зв'язку з надходженням Заяви 2 Комітет надіслав вимогу про надання інформації до Мінекономіки від 24.03.2025 № 130-26.13/02-3289е, на яку Мінекономіки надало відповідь листом від 09.04.2025 № 3421-06/29554-03 (вх. Комітету № 6-02/5437 від 10.04.2025).

5. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (24) Основними нормативно-правовими актами у сфері відносин, пов'язаних з підвищенням кваліфікації Персоналом, є:

- Закон України «Про метрологію та метрологічну діяльність»;
- Закон України «Про освіту»;
- Закон України «Про професійний розвиток працівників»;
- постанова Кабінету Міністрів України від 27 травня 2015 року № 330 «Про визначення наукових метрологічних центрів» (далі – Постанова);
- Перелік категорій законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, що підлягають періодичній повірці, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 4 червня 2015 року № 374;
- Вимоги;
- Порядок проведення повірки законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації, та оформлення її результатів, затверджений наказом

Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 8 лютого 2016 року № 193, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 24 лютого 2016 року за № 278/28408;

- Норми часу, необхідного для проведення повірки законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації, затверджені наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 21 грудня 2015 року № 1719, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 14 січня 2016 року за № 51/28181;

- тощо.

(25) Відносини, що виникають у процесі провадження метрологічної діяльності, регулюються Законом України «Про метрологію та метрологічну діяльність» (преамбула).

(26) Частиною першою статті 1 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» визначено такі терміни:

- еталон – реалізація визначення даної величини із встановленим значенням величини та пов'язаною з ним невизначеністю вимірювання, що використовується як основа для порівняння. Еталони можуть бути первинними, вторинними та робочими (пункт 4);

- єдність вимірювань – стан вимірювань, за якого їх результати виражаються в одиницях вимірювання, визначених цим Законом, а характеристики похибок або невизначеності вимірювань відомі з певною ймовірністю і не виходять за встановлені границі (пункт 5);

- засоби вимірювальної техніки – засоби вимірювань, вимірювальні системи, матеріальні міри, стандартні зразки та будь-які частини засобів вимірювань або вимірювальних систем, якщо ці частини можуть бути об'єктом спеціальних вимог та окремого оцінювання відповідності (пункт 6);

- метрологічна діяльність – діяльність, пов'язана із забезпеченням єдності вимірювань (пункт 12);

- повірка засобів вимірювальної техніки – сукупність операцій, що включає перевірку та маркування та/або видачу документа про повірку засобу вимірювальної техніки, які встановлюють і підтверджують, що зазначений засіб відповідає встановленим вимогам (пункт 18);

- повірочна лабораторія – підприємство чи організація або їх відокремлений підрозділ, що проводить повірку засобів вимірювальної техніки (пункт 19).

(27) Відповідно до частини першої статті 3 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» сферою законодавчо регульованої метрології є визначені цим Законом види діяльності, щодо яких з метою забезпечення єдності вимірювань та простежуваності здійснюється державне регулювання стосовно вимірювань, одиниць вимірювання та засобів вимірювальної техніки.

До сфери законодавчо регульованої метрології належать такі види діяльності:

- 1) забезпечення захисту життя та охорони здоров'я громадян;
- 2) контроль якості та безпечності харчових продуктів і лікарських засобів;
- 3) контроль стану навколишнього природного середовища;
- 4) контроль безпеки умов праці;
- 5) контроль безпеки дорожнього руху та технічного стану транспортних засобів;
- 6) топографо-геодезичні, картографічні та гідрометеорологічні роботи, роботи із землеустрою;
- 7) торговельно-комерційні операції та розрахунки між покупцем (споживачем) і продавцем (постачальником, виробником, виконавцем), у тому числі під час надання транспортних, побутових, комунальних, електронних комунікаційних послуг, послуг поштового зв'язку, постачання та/або споживання енергетичних і матеріальних ресурсів (електричної і теплової енергії, газу, води, нафтопродуктів тощо);
- 8) обчислення сум податків і зборів, податковий та митний контроль;

- 9) роботи, пов'язані з визначенням параметрів будівель, споруд і території забудови;
 - 10) роботи із забезпечення технічного захисту інформації згідно із законодавством;
 - 11) роботи з використання апаратури глобальних супутникових навігаційних систем;
 - 12) роботи, що виконуються за дорученням органів досудового розслідування, органів прокуратури та судів;
 - 13) реєстрація національних і міжнародних спортивних рекордів.
- (28) Згідно із частиною першою статті 4 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» метрологічна система України створює необхідні засади для забезпечення єдності вимірювань у державі.
- (29) Частиною другою статті 4 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» передбачено, що метрологічна система України включає:
- національну метрологічну службу;
 - нормативно-правову базу, у тому числі законодавчі акти, технічні регламенти та інші нормативно-правові акти, що регулюють відносини у сфері метрології та метрологічної діяльності;
 - національну еталонну базу та систему передачі розмірів одиниць вимірювання;
 - систему добровільної акредитації калібрувальних лабораторій, а також систему акредитації випробувальних лабораторій, органів з оцінки відповідності у випадках, визначених цим та іншими законами України;
 - навчальні заклади, науково-дослідні установи, організації, що поширюють знання та досвід у сфері метрології та метрологічної діяльності.
- (30) Відповідно до частини першої статті 9 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» до національної метрологічної служби належать:
- 1) центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері метрології та метрологічної діяльності;
 - 2) центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері метрології та метрологічної діяльності;
 - 3) центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері метрологічного нагляду;
 - 4) наукові метрологічні центри;
 - 5) державні підприємства, які належать до сфери управління центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері метрології та метрологічної діяльності, та провадять метрологічну діяльність в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, містах обласного значення (далі – метрологічні центри);
 - 6) Служба єдиного часу і еталонних частот, Служба стандартних зразків складу та властивостей речовин і матеріалів, Служба стандартних довідкових даних про фізичні сталі та властивості речовин і матеріалів;
 - 7) метрологічні служби центральних органів виконавчої влади, інших державних органів, підприємств та організацій;
 - 8) органи з оцінки відповідності засобів вимірювальної техніки та повірочні лабораторії.
- (31) Згідно із частиною першою статті 11 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» до повноважень центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері метрології та метрологічної діяльності, належить, зокрема, уповноваження на проведення перевірки законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації.
- (32) Наукові метрологічні центри визначаються Кабінетом Міністрів України з числа державних підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління

центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері метрології та метрологічної діяльності, і створюють, удосконалюють, зберігають і застосовують національні еталони (частина перша статті 12 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність»).

- (33) Відповідно до частини першої статті 18 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» органом з уповноваження на проведення повірки законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації (далі – орган з уповноваження), є центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері метрології та метрологічної діяльності.
- (34) Згідно з абзацом першим частини другої статті 18 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» для проведення зазначеної в частині першій цієї статті повірки наукові метрологічні центри, метрологічні центри та повірочні лабораторії зобов'язані одержати свідоцтво про уповноваження на проведення повірки засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації та застосовуються у сфері законодавчо регульованої метрології (далі – свідоцтво про уповноваження), яке видається органом з уповноваження.
- (35) Частиною четвертою статті 18 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» передбачено, що заявники можуть бути уповноважені на проведення повірки законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації, за умови їх відповідності критеріям, яким повинні відповідати уповноважені наукові метрологічні центри, метрологічні центри та повірочні лабораторії (далі – уповноважені організації).
Критеріями, яким повинні відповідати уповноважені організації (далі – встановлені критерії), є:
незалежність та неупередженість;
кваліфікація персоналу;
наявність матеріально-технічної бази;
наявність фонду нормативних документів та технічної документації, необхідних для проведення повірки законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації;
наявність впровадженої системи якості;
забезпечення правильності оформлення та зберігання результатів повірки законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації.
Заявники з метою досягнення їх відповідності встановленим критеріям повинні відповідати вимогам, визначеним центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері метрології та метрологічної діяльності.
- (36) Підставою для відмови у видачі свідоцтва про уповноваження є, зокрема, невідповідність заявника встановленим критеріям (абзац шостий частини шостої статті 18 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність»).
- (37) Відповідно до частини першої статті 18 Закону України «Про освіту» освіта дорослих, що є складовою освіти впродовж життя, спрямована на реалізацію права кожної повнолітньої особи на безперервне навчання з урахуванням її особистісних потреб, пріоритетів суспільного розвитку та потреб економіки.
- (38) Підвищення кваліфікації є складником освіти дорослих (частина третя статті 18 Закону України «Про освіту»).
- (39) Згідно із частиною четвертою статті 18 Закону України «Про освіту» особа має право на *вільний вибір* закладу освіти, установи, організації, іншого суб'єкта освітньої діяльності,

видів, форм, темпу здобуття освіти та освітньої програми в межах здобуття освіти дорослих.

- (40) Правові, організаційні та фінансові засади функціонування системи професійного розвитку працівників визначає Закон України «Про професійний розвиток працівників».
- (41) Відповідно до частини першої статті 2 Закону України «Про професійний розвиток працівників» метою державної політики у сфері професійного розвитку працівників є підвищення їх конкурентоспроможності відповідно до суспільних потреб шляхом сприяння роботодавцю в ефективному використанні праці та забезпеченні досягнення належного професійного рівня працівниками.
- (42) Безпосереднє управління у сфері професійного розвитку працівників здійснюють роботодавці шляхом організації професійного навчання працівників, їх атестації (частина друга статті 3 Закону України «Про професійний розвиток працівників»).
- (43) Пунктом 2 Вимог передбачено, що з метою досягнення заявником відповідності *критерію щодо кваліфікації персоналу* він повинен відповідати таким вимогам:
 - 1) персонал заявника повинен здійснювати діяльність із перевірки законодавчо регульованих ЗВТ, що перебувають в експлуатації, з необхідною професійною доброчесністю та технічною компетентністю в заявленій сфері уповноваження та бути вільним від будь-якого тиску і спонукань, зокрема фінансового характеру, які можуть впливати на його судження або результати перевірки законодавчо регульованих ЗВТ, що перебувають в експлуатації;
 - 2) персонал, відповідальний за виконання робіт з перевірки законодавчо регульованих ЗВТ, що перебувають в експлуатації, повинен:
 - мати документально підтверджену технічну і професійну підготовку щодо перевірки законодавчо регульованих ЗВТ, що перебувають в експлуатації, відповідно до заявленої сфери уповноваження, освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого бакалавра, бакалавра, магістра за інженерно-технічними спеціальностями;
 - володіти знаннями, необхідними для організації та проведення перевірки законодавчо регульованих ЗВТ, що перебувають в експлуатації, і вміннями з підготовки свідоцтв про перевірку законодавчо регульованих ЗВТ та довідок про непридатність законодавчо регульованих ЗВТ, протоколів і звітів, які демонструють виконання робіт з перевірки законодавчо регульованих ЗВТ;
 - дотримуватися в порядку, визначеному законодавством, вимог конфіденційності та зберігати комерційну таємницю щодо всієї інформації, отриманої під час виконання робіт з перевірки законодавчо регульованих ЗВТ, що перебувають в експлуатації;
 - забезпечувати збереження законодавчо регульованих ЗВТ, що перебувають в експлуатації, поданих на перевірку;
 - 3) персонал, відповідальний за виконання робіт з перевірки законодавчо регульованих ЗВТ, що перебувають в експлуатації, повинен знати:
 - закони та інші нормативно-правові акти України у сфері метрології та метрологічної діяльності;
 - нормативні документи у сфері метрології та метрологічної діяльності;
 - основи метрології, основні принципи та методи проведення вимірювань і одержання їх результатів;
 - методики перевірки законодавчо регульованих ЗВТ, що перебувають в експлуатації, стосовно категорій законодавчо регульованих ЗВТ, зазначених у заявленій сфері уповноваження;
 - принцип дії та конструкцію робочих еталонів, які використовуються під час проведення перевірки, та законодавчо регульованих ЗВТ, що перебувають в експлуатації, які повіряються;

- 4) персонал, відповідальний за виконання робіт з повірки законодавчо регульованих ЗВТ, що перебувають в експлуатації, повинен уміти:
виконувати операції повірки згідно з методиками повірки законодавчо регульованих ЗВТ, що перебувають в експлуатації;
оцінювати границі похибки законодавчо регульованих ЗВТ, що перебувають в експлуатації, які повіряються, спричинені зміною умов повірки;
виконувати роботи, необхідні для забезпечення нормального функціонування робочих еталонів, допоміжних ЗВТ і допоміжного обладнання, що застосовуються під час повірки;
проводити оцінку достатності співвідношення між розширеною невизначеністю робочих еталонів, що застосовуються під час повірки законодавчо регульованих ЗВТ, що перебувають в експлуатації, та встановленими границями допустимої похибки законодавчо регульованих ЗВТ, що перебувають в експлуатації, які повіряються;
правильно оформлювати результати повірки законодавчо регульованих ЗВТ, що перебувають в експлуатації;
- 5) не менш як половина штатного персоналу заявника, відповідального за виконання робіт з повірки законодавчо регульованих ЗВТ, що перебувають в експлуатації, повинна мати досвід роботи у сфері метрології та метрологічної діяльності не менше ніж один рік;
- 6) персонал, відповідальний за виконання робіт з повірки законодавчо регульованих ЗВТ, що перебувають в експлуатації, *повинен проходити підвищення кваліфікації в наукових метрологічних центрах* щодо проведення повірки законодавчо регульованих ЗВТ, що перебувають в експлуатації, повірку яких він проводить, не рідше одного разу на п'ять років.

6. ОБСТАВИНИ, ЯКІ СВІДЧАТЬ ПРО ОЗНАКИ ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

- (44) Наказом Мінекономіки № 7953 затверджено Зміни.
- (45) Відповідно до підпункту 1 пункту 3 Змін підпункт 6 пункту 2 Вимог викладено в такій редакції: «6) персонал, відповідальний за виконання робіт з повірки законодавчо регульованих ЗВТ, що перебувають в експлуатації, *повинен проходити підвищення кваліфікації в наукових метрологічних центрах* щодо проведення повірки законодавчо регульованих ЗВТ, що перебувають в експлуатації, повірку яких він проводить, не рідше одного разу на п'ять років.»².
- (46) У свою чергу перелік наукових метрологічних центрів, що належать до сфери управління Мінекономіки та створюють, удосконалюють, зберігають і застосовують національні еталони, визначено Постановою, а саме:
- ННЦ «Інститут метрології»;
 - ДП «Укрметртестстандарт»;
 - НДІ «Система»;
 - ДП «Івано-Франківськстандартметрологія».
- (47) Отже, наразі Вимогами визначено (а саме Змінами звужено) коло суб'єктів, які здійснюють підвищення кваліфікації Персоналу, тобто таку діяльність здійснюють виключно наукові метрологічні центри, кількість яких відповідно до Постанови становить 4 суб'єкти.

² До прийняття Наказу Мінекономіки № 7953 підпункт 6 пункту 2 Вимог був викладений у такій редакції: «6) персонал, відповідальний за виконання робіт з повірки законодавчо регульованих ЗВТ, що перебувають в експлуатації, *повинен проходити підвищення кваліфікації* щодо проведення повірки законодавчо регульованих ЗВТ, що перебувають в експлуатації, повірку яких він проводить, не рідше одного разу на п'ять років.».

- (48) Щодо передумов і підстав встановлення у Вимогах проходження підвищення кваліфікації Персоналом у наукових метрологічних центрах Мінекономіки зазначило, що під час проведення перевірки наукових метрологічних центрів, метрологічних центрів і повірочних лабораторій (далі – Заявники) на відповідність встановленим критеріям неодноразово стикалося з тим, що Персонал має документ про підвищення кваліфікації, видане підприємствами, організаціями, установами або безпосередньо роботодавцем (заявником), натомість під час проведення перевірки Заявників комісією Мінекономіки за місцем провадження господарської діяльності Персонал Заявників, зокрема, не володів знаннями, необхідними для виконання повірки ЗВТ, не знав принципу дії та метрологічних характеристик робочих еталонів, які використовуються під час проведення повірки ЗВТ, був не в змозі продемонструвати виконання операцій повірки ЗВТ згідно з методиками повірки законодавчо регульованих ЗВТ, неправильно оформлював результати повірки ЗВТ.
- (49) Також у листі Мінекономіки від 19.07.2024 № 3421-10/51913-07 до ІПК ДУІТЗ вказано, зокрема, таке: «Зазначена ситуація призводить до потрапляння на ринок України повірочних лабораторій, які не мають кваліфікованого персоналу, який може здійснювати операції повірки законодавчо регульованих ЗВТ, що перебувають в експлуатації, попри наявність у персоналу всіх необхідних документів (свідцтв) про підвищення кваліфікації, що негативно впливає на забезпечення єдності вимірювань у державі.
Зазначаємо, що без наявності матеріально-технічної бази в закладах освіти, але яка наявна в наукових метрологічних центрах, які належать до сфери управління Мінекономіки та провадять метрологічну діяльність, не можливо забезпечити оволодіння працівниками, відповідальними за здійснення операцій повірки законодавчо регульованих ЗВТ, комплексом знань, умінь та навичок, що сприяють якісному виконанню ними своїх безпосередніх обов'язків, розширенню зони компетенції за наявним чи новим місцем роботи, а також поглиблене вивчення ними такого напрямку метрологічної діяльності, як повірка законодавчо регульованих ЗВТ».
- (50) Комітет зі свого боку у Вимозі 2 щодо проблеми неналежної кваліфікації Персоналу запитав у Мінекономіки інформацію та пояснення з посиланням на нормативно-правові акти, *чи є виконання операцій повірки згідно з методиками повірки законодавчо регульованих ЗВТ частиною / наслідком / результатом тощо освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого бакалавра, бакалавра, магістра за інженерно-технічними спеціальностями.*
- (51) Мінекономіки на вказане питання зазначило, що мати освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого бакалавра, бакалавра, магістра за інженерно-технічними спеціальностями для виконання робіт з повірки законодавчо регульованих ЗВТ є недостатнім.
- (52) Крім того, у Вимозі 3 Комітет запитав Мінекономіки надання інформації, пояснень та підтвердних документів, *чи є підвищення кваліфікації Персоналом удосконаленням знань щодо виконання операцій згідно з методиками повірки законодавчо регульованих ЗВТ, які було набуто під час здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого бакалавра, бакалавра, магістра за інженерно-технічними спеціальностями.*
- (53) Зі свого боку на це питання Мінекономіки не надало необхідних інформації, пояснень і підтвердних документів.
- (54) Отже, Мінекономіки не навело обґрунтування та не надало підтвердження наявності безпосереднього причинно-наслідкового зв'язку неналежності демонстрації Персоналом виконання операцій повірки згідно з методиками повірки законодавчо регульованих ЗВТ саме з підвищенням кваліфікації (яке передбачає вдосконалення вже раніше набутих

компетентностей), а не зі *здобуттям* освітньо-кваліфікаційних рівнів молодшого бакалавра, бакалавра, магістра за інженерно-технічними спеціальностями (яке передбачає *здобуття* компетентності).

- (55) Відповідно до частини шостої статті 18 Закону України «Про освіту» підвищення кваліфікації – набуття особою нових та/або *вдосконалення раніше набутих компетентностей* у межах професійної діяльності або галузі знань.
- (56) Водночас з огляду на вказане, підвищення кваліфікації передбачає набуття особою нових та/або вдосконалення раніше набутих компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань.
- (57) Підтвердженням цього є інформація ДП «Укрметртестстандарт», яке відповідно до Постанови внесено до переліку наукових метрологічних центрів [отримана листами від 12.03.2025 № 100-12/30 (вх. Комітету № 8-02/4575 від 25.03.2025) і від 09.05.2025 № 100-12/53 (вх. Комітету № 8-02/7049 від 09.05.2025)], а саме: *підвищення кваліфікації* за своєю суттю відрізняється від інших форм навчання, оскільки *полягає в розширенні, поглибленні та вдосконаленні знань уже навченого та кваліфікованого Персоналу* та спрямоване на підтримку актуальності їх знань, *а також передбачає, що Персонал уже володіє усіма теоретичними знаннями та практичними навичками виконання робіт з перевірки законодавчо регульованих ЗВТ, знає принцип роботи з відповідними приладами, а не бачить їх вперше.*
- (58) Крім того, щодо наявності на ринку України повірочних лабораторій, які не мають кваліфікованого Персоналу попри наявність усіх необхідних документів про підвищення кваліфікації, що негативно впливає на забезпечення єдності вимірювань у державі, Комітет зазначає, що вказане питання регулюється частинами першою та другою статті 18 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність».
- (59) Так, до повноважень саме Мінекономіки як органу з уповноваження на проведення перевірки законодавчо регульованих ЗВТ (далі – Орган з уповноваження) належить *контроль* за потраплянням на ринок Заявників, які мають кваліфікований Персонал, що може здійснювати операції перевірки законодавчо регульованих ЗВТ.
- (60) Більше того, згідно із частиною третьою статті 42 Конституції України держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності. Не допускаються зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція. Види і межі монополії визначаються законом.
- (61) Важливо зазначити, що Мінекономіки не надало Комітету інформації щодо розгляду ним *інших альтернатив / способів / шляхів тощо вирішення проблеми некваліфікованого Персоналу*, окрім внесення змін, затверджених Наказом Мінекономіки № 7953, що стосуються встановлення вимоги проходження підвищення кваліфікації Персоналом у наукових метрологічних центрах.
- (62) Також Мінекономіки не надало інформації, пояснень та підтвердних документів щодо наявних / проаналізованих Мінекономіки інших способів покращення знань Персоналу, крім проходження підвищення кваліфікації в наукових метрологічних центрах (наприклад, стажування тощо).
- (63) Частиною третьою статті 18 Закону України «Про освіту» передбачено, що *складниками освіти дорослих, крім підвищення кваліфікації, також є:*
підлядипломна освіта;
професійне навчання працівників;
курси перепідготовки;

безперервний професійний розвиток;

будь-які інші складники, що передбачені законодавством, запропоновані суб'єктом освітньої діяльності або самостійно визначені особою.

- (64) Отже, у Вимогах, до яких внесено Зміни Наказом Мінекономіки № 7953, визначено виключне право наукових метрологічних центрів на надання послуг підвищення кваліфікації Персоналом. При цьому відсутня інформація про аналіз альтернатив вирішення проблеми некваліфікованого Персоналу, враховуючи наявність *інших* способів удосконалення знань Персоналом, що призводить до обмеження конкуренції.
- (65) Крім того, Мінекономіки повідомило Комітету, що під час розроблення Наказу Мінекономіки № 7953 керувалося необхідністю координації діяльності щодо забезпечення функціонування та розвитку метрологічної системи України та виконання одного з основних завдань метрологічної системи щодо *забезпечення єдності вимірювань* та захисту громадян і національної економіки від наслідків недостовірних результатів вимірювань.
- (66) На підтвердження того, що проблема некваліфікованого Персоналу, а саме непроходження підвищення кваліфікації Персоналом у наукових метрологічних центрах, пов'язана з незабезпеченням єдності вимірювань, Мінекономіки надало копії звернень щодо неналежного виконання повірок ЗВТ.
- (67) Однак Мінекономіки не надало підтвердження того, що описані у вказаних зверненнях факти й проблеми незабезпечення єдності вимірювань перебувають у безпосередньому причинно-наслідковому зв'язку з неякісним проходженням підвищення кваліфікації Персоналом. Тобто Мінекономіки не обґрунтувало, яким чином наведені вище проблемні питання пов'язані з тим, що підвищення кваліфікації не проходило саме в наукових метрологічних центрах.
- (68) До того ж саме Мінекономіки зазначило, що однією з *проблем забезпечення єдності вимірювань* є, зокрема, *демпінг, фальшування, підмінна та імітація робіт з повірки* законодавчо регульованих ЗВТ, яка набирає загрозливих масштабів та може призвести до повної дискредитації як самого процесу повірки ЗВТ, так і до виникнення сумніву щодо необхідності й легітимності офіційного оформлення її результатів.
- (69) Також Мінекономіки зазначило, що для вивчення та оволодіння персоналом уміннями та навичками з повірки ЗВТ у закладах освіти, інших підприємствах, організаціях, установах, які здійснювали господарську діяльність з підвищення кваліфікації Персоналом, *повинні бути наявні фонд нормативних документів та технічної документації, матеріально-технічна база*, необхідні для проведення повірки законодавчо регульованих ЗВТ.
- (70) Водночас Мінекономіки повідомило *про відсутність інформації щодо наявної матеріально-технічної бази* (зокрема робочих еталонів для повірки ЗВТ), *методик повірки ЗВТ та кваліфікованого Персоналу*, який має практичний досвід роботи з повірки ЗВТ, *стандартів освіти й інших документів*, які регламентують правила розробки освітніх програм з підвищення кваліфікації спеціалістів у сфері метрології та метрологічної діяльності, а також те, що *не проводило досліджень й опитувань* щодо проходження підвищення кваліфікації Персоналом у наукових метрологічних центрах.
- (71) Тобто Мінекономіки не може підтвердити наявності стандартів освіти в наукових метрологічних центрах, однак обмежує конкуренцію на ринку надання послуг підвищення кваліфікації Персоналом, обґрунтовуючи це, зокрема, відсутністю таких стандартів в інших суб'єктів господарювання.

- (72) Мінекономіки повідомило про відсутність звернень, скарг і заяв із приводу некваліфікованості викладачів закладів освіти та інших суб'єктів господарювання, недостатності матеріально-технічної бази закладів освіти та інших суб'єктів господарювання для проходження підвищення кваліфікації Персоналом.
- (73) Мінекономіки зазначило Комітету, що не здійснювало перевірки закладів освіти, інших підприємств, організацій, установ, які здійснювали господарську діяльність з підвищення кваліфікації Персоналом, до прийняття Наказу Мінекономіки № 7953 *на наявність матеріально-технічної бази* для проходження підвищення кваліфікації Персоналом, пояснюючи це відсутністю повноважень, і запропонувало Комітету ініціювати перевірку ІПК ДУІТЗ.
- (74) Таким чином, Мінекономіки обмежило Наказом Мінекономіки № 7953 коло надавачів послуг підвищення кваліфікації Персоналом (наукові метрологічні центри) з підстав і з урахуванням інформації, відсутніх у Мінекономіки, зокрема, на момент його розроблення.
- (75) Комітет зі свого боку опитав, зокрема, наукові метрологічні центри щодо кількості наданих ними послуг підвищення кваліфікації Персоналом і з'ясував таке.
- (76) ДП «Івано-Франківськстандартметрологія» [лист від 04.03.2025 № 01-01/598 (вх. Комітету № 8-02/3308 від 04.03.2025)] повідомило Комітет, що отримало право надавати послуги підвищення кваліфікації Персоналом із моменту прийняття Наказу Мінекономіки № 7953, однак ще не надавало відповідних послуг.
- (77) ДП «Укрметртестстандарт» [лист від 12.03.2025 № 100-12/30 (вх. Комітету № 8-02/4575 від 25.03.2025)] зазначило, що до прийняття Наказу Мінекономіки № 7953 не надавало послуг з підвищення кваліфікації Персоналом, а проводило навчання лише власного персоналу.
- (78) ДП НДІ «Система» [лист від 10.03.2025 № 1/174 (вх. Комітету № 8-02/3628 від 10.03.2025)] повідомило, що з моменту затвердження Вимог надавало послуги підвищення кваліфікації Персоналом лише 1 раз шляхом проведення навчального семінару на тему: «Повірка/калібрування засобів вимірювальної техніки законодавчо-регульованої сфери (Код за ДК 021:2015 80530000-8 Послуги у сфері професійної підготовки (навчання персоналу))» відповідно до договору від 13.03.2023 № 83-23 з військовою частиною 2144.
- (79) ННЦ «Інститут метрології» [лист від 05.03.2025 № 023/16-314 (вх. Комітету № 8-02/292-кі від 12.03.2025)] надало інформацію, що протягом 2022–2024 років здійснювало підвищення кваліфікації за програмою «Організація та проведення повірки/калібрування засобів вимірювання за відповідними видами та підвидами вимірювань», за якою надало послуги підвищення кваліфікації Персоналом «інформація, доступ до якої обмежено» особам – до прийняття Наказу Мінекономіки № 7953 і «інформація, доступ до якої обмежено» особам – після (за програмою «Організація та проведення повірки законодавчо регульованих ЗВТ» – «інформація, доступ до якої обмежено» особам).
- (80) З огляду на викладене послуги підвищення кваліфікації Персоналом до прийняття Наказу Мінекономіки № 7953 фактично надавав лише ННЦ «Інститут метрології» (ДП НДІ «Система» – 1 раз).
- (81) Крім того, Мінекономіки зазначило, що з 2022 року по 24.02.2025 подано 114 заяв про уповноваження на проведення повірки законодавчо регульованих ЗВТ, на 32 з яких

надано *відмови* у видачі свідоцтва про уповноваження на проведення повірки законодавчо регульованих ЗВТ (далі – Відмови).

- (82) Проте за результатами аналізу Відмов Комітет встановив, що з підстав невідповідності саме підпункту 6 пункту 2 Вимог Відмови отримало лише 2 Заявники, із приводу яких до того ж варто зазначити таке.
- (83) Наведена інформація свідчить, що з 28 % Заявників, які отримують Відмови, лише 1,8 % – з невідповідності підпункту 6 пункту 2 Вимог.
- (84) При цьому з усіх наданих Мінекономіки Відмов (100 %), 94 % здійснені з наявності інших підстав, не пов'язаних з кваліфікацією персоналу, і лише 6 % – невідповідності підпункту 6 пункту 2 Вимог (що пов'язано у свою чергу з невідповідністю іншим підпунктам пункту 2 Вимог).
- (85) Так, у одній із Відмов (лист Мінекономіки від 29.12.2023 № 3421-11/72254-07) ТОВ «РІВНЕСТАНДАРТ» відмовлено в уповноваженні на проведення повірки засобів вимірювальної техніки та зазначено, що останнє не відповідає встановленим критеріям, зокрема, щодо кваліфікації персоналу, а саме підпунктам 2, 3, 4 та 6 пункту 2 Вимог. Також у цій відмові зазначено, що така невідповідність полягає в тому, що співробітниця ТОВ «РІВНЕСТАНДАРТ» пройшла підвищення кваліфікації у 2017 році, тобто сплив п'ятирічний термін внутрішньої підготовки Персоналу в ТОВ «РІВНЕСТАНДАРТ» з метою підвищення їхньої кваліфікації за умов відсутності персоналу, який може здійснити таке підвищення, для забезпечення виконання підпункту 6 пункту 2 Вимог щодо заявленої сфери уповноваження.
- (86) У відмові (лист Мінекономіки від 02.05.2024 № 3421-11/32343-07), якою відмовлено в уповноваженні на проведення повірки засобів вимірювальної техніки товариству з обмеженою відповідальністю «ДП-СТАНДАРТМЕТРОЛОГІЯ ООВ», зазначається, що останнє не відповідає встановленим критеріям, зокрема, щодо кваліфікації Персоналу, а саме абзацам другому та третьому підпункту 2, підпункту 3, абзацам п'ятому та шостому підпункту 4 та підпункту 6 пункту 2 Вимог. Таку відмову Мінекономіки пояснює тим, що співробітниця товариства з обмеженою відповідальністю «ДП-СТАНДАРТМЕТРОЛОГІЯ ООВ» пройшла підвищення кваліфікації в ТОВ «РІВНЕСТАНДАРТ», яке не уповноважене на проведення повірки законодавчо регульованих ЗВТ, а відтак відсутній персонал, який може здійснити підвищення кваліфікації Персоналом із метою забезпечення виконання підпункту 6 пункту 2 Вимог щодо заявленої сфери уповноваження.
- (87) Також на підтвердження належної демонстрації виконання операцій повірки згідно з методиками повірки ЗВТ Персоналом, який пройшов підвищення кваліфікації в наукових метрологічних центрах, Мінекономіки у Відповіді 2 надало інформацію щодо товариства з обмеженою відповідальністю «Україна-3000» (далі – ТОВ «Україна-3000») та товариства з обмеженою відповідальністю «Центр сервісу вимірювань» (далі – ТОВ «Центр сервісу вимірювань»).
- (88) Так, відповідно до акта Мінекономіки «Про результати перевірки ТОВ «Україна-3000», яке уповноважується на проведення повірки законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації, на відповідність встановленим критеріям» від 18.11.2024 № 30 за результатами перевірки комісією встановлено, що співробітник ТОВ «Україна-3000» має документально підтверджену технічну і професійну підготовку щодо проведення повірки та калібрування ЗВТ шляхом підвищення кваліфікації в ННЦ «Інститут метрології» (посвідчення КП від 21.06.2024

№ 24/2291), однак не відповідає вимогам до кваліфікації персоналу щодо абзацу п'ятого підпункту 3, абзаців другого та шостого підпункту 4 пункту 2 Вимог.

Тобто персонал ТОВ «Україна-3000» пройшов підвищення кваліфікації в науковому метрологічному центрі, проте не знав методик повірки законодавчо регульованих ЗВТ щодо категорій законодавчо регульованих ЗВТ, зазначених у заявленій сфері уповноваження, і не вмів виконувати операцій повірки згідно з методиками повірки законодавчо регульованих ЗВТ.

- (89) В акті Мінекономіки «Про результати перевірки ТОВ «Центр сервісу вимірювань», яке уповноважується на проведення повірки законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації, на відповідність встановленим критеріям» від 12.11.2024 № 29 узагалі відсутня інформація щодо проходження персоналом ТОВ «Центр сервісу вимірювань» підвищення кваліфікації, а також зроблено висновок, що персонал не відповідає вимогам до кваліфікації персоналу щодо абзацу третього підпункту 2, абзацу шостого підпункту 4 пункту 2 Вимог.
- (90) Щодо неналежної демонстрації Персоналом, який пройшов підвищення кваліфікації Персоналу в наукових метрологічних центрах, операцій повірки згідно з методиками повірки законодавчо регульованих ЗВТ Мінекономіки надало Комітету, як приклад, інформацію, що ТОВ «КМБ» пройшло підвищення кваліфікації Персоналу не за всіма категоріями (групами) ЗВТ у науковому метрологічному центрі.
- (91) Згідно з актом Мінекономіки «Про результати перевірки ТОВ «КМБ», яке уповноважується на проведення повірки законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації, на відповідність встановленим критеріям» від 26.11.2024 № 32 Персонал ТОВ «КМБ» має документально підтверджену технічну і професійну підготовку в науковому метрологічному центрі ДП «Укрметртестстандарт» щодо повірки законодавчо регульованих ЗВТ відповідно до заявленої сфери уповноваження, а саме:
- автомобільні цистерни для нафтопродуктів та харчових продуктів;
 - автомобільні цистерни для нафтопродуктів та харчових продуктів та газоаналізатори (у тому числі аналізатори вихлопних газів), газосигналізатори;
 - гирі та зважувальні прилади.
- Однак під час перевірки знань, вмінь та навичок Персоналу встановлено, що ТОВ «КМБ» не відповідає встановленим критеріям щодо кваліфікації персоналу не лише підпункту 6 пункту 2 Вимог, а й абзацу другому та третьому підпункту 2, абзацу другому, третьому, п'ятому та шостому підпункту 3, абзацу другому, третьому, п'ятому та шостому підпункту 4 пункту 2 Вимог.
- (92) Отже, неналежність демонстрації Персоналом ТОВ «КМБ», який пройшов підвищення кваліфікації в науковому метрологічному центрі, операцій повірки законодавчо регульованих ЗВТ спричинено *не виключно* підвищенням кваліфікації не за всіма категоріями (групами) ЗВТ, а й пов'язано з іншими невідповідностями.
- (93) Комітет, враховуючи позицію Мінекономіки щодо необхідності відповідної матеріально-технічної бази, яка наявна виключно в наукових метрологічних центрах, для здобуття Персоналом необхідних навичок, також опитав наукові метрологічні центри та ПК ДУІТЗ щодо наявності та фактичного використання матеріально-технічної бази, виду і способу проведення занять, залученого персоналу під час надання послуг підвищення кваліфікації Персоналом і з'ясував таке.
- (94) ДП «Івано-Франківськстандартметрологія» [лист від 02.05.2025 № 01-01/1479 (вх. Комітету № 8-02/6678 від 02.05.2025)] не надало інформації щодо матеріально-технічної бази та кадрового забезпечення, яке надає послуги підвищення кваліфікації

Персоналом, обґрунтовуючи це ненаданням відповідних послуг у зв'язку з ненадходженням заявок про їх надання.

- (95) НДІ «Система» [лист від 06.05.2025 № 1/309 (вх. Комітету № 8-02/6863 від 07.05.2025)] зазначило, що в разі надання послуг підвищення кваліфікації Персоналом використовує ЗВТ категорій, зазначених у свідоцтві про уповноваження на проведення перевірки законодавчо регульованих ЗВТ від 24.07.2019 № П-35-2019, а також *залучає до співпраці фахівців і матеріально-технічну базу інших суб'єктів господарювання на договірних засадах.*

Також НДІ «Система» надало копію Паспорта підрозділів державного підприємства «Науково-дослідний інститут метрології вимірювальних і управляючих систем», де зазначено про наявний фонд нормативних документів та технічної документації, матеріально-технічної бази.

При цьому НДІ «Система» повідомило, що протягом 2022–2024 років *практичні* заняття з підвищення кваліфікації Персоналом *не проводилися*, а відтак матеріально-технічна й еталонна база підприємства не використовувалася.

- (96) ДП «Укрметртестстандарт» [лист від 09.05.2025 № 100-12/53 (вх. Комітету № 8-02/7049 від 09.05.2025)] надало інформацію щодо фонду нормативних документів, технічних документів та матеріально-технічної бази, за якими надає послуги підвищення кваліфікації Персоналом.

ДП «Укрметртестстандарт» повідомило, що до процесу підвищення кваліфікації спеціалістів у сфері метрології та метрологічної діяльності залучено близько шістдесяти висококваліфікованих науковців і досвідчених співробітників чотирьох метрологічних інститутів ДП «Укрметртестстандарт», які мають науковий ступінь та/або вчене звання за відповідною спеціальністю, а також практичний досвід професійної та/або управлінської роботи не менше трьох років³.

Разом із цим щодо практичних занять ДП «Укрметртестстандарт» зазначило, що для реалізації відпрацювання *практичних* навичок можуть застосовуватися *різні методи*, у тому числі *без використання реального обладнання*, такі як:

- симуляція – моделювання різних робочих процесів без фізичної наявності обладнання;
- кейс-методи (метод ситуаційного аналізу) – розбір реальних або змодельованих випадків;
- теоретичний аналіз – вивчення обладнання та технічних процесів за допомогою відео-, фото- презентацій, інструкцій і технічних документів, що дозволяє нагадати слухачам принцип роботи без фізичного контакту з обладнанням.

- (97) ННЦ «Інститут метрології» [лист від 05.05.2025 № 008/13-763 (вх. Комітету № 8-02/7100 від 09.05.2025)] вказав, що *Наказ Мінекономіки № 7953 не містить вимог* щодо виду, змісту занять, способів їх проведення, використовуваного матеріально-технічного забезпечення, до викладацького складу тощо при проведенні підвищення кваліфікації Персоналом.

Так, ННЦ «Інститут метрології» повідомляє, що практичні модулі освітньої програми підвищення кваліфікації Персоналом у сфері законодавчо регульованої метрології є *варіативними*, тому що формуються щоразу згідно із запитом замовників. Зміст і форма занять, використовуване матеріально-технічне забезпечення, кількість годин відрізняються та залежать від кількості законодавчо регульованих ЗВТ певних категорій, їх метрологічних характеристик, документів на методикку перевірки. Окрім опанування особливостями проведення перевірки відповідних категорій ЗВТ та опрацювання методик, розглядаються практичні приклади перевірки певних ЗВТ, робота з еталонами та випробувальним обладнанням. Незмінною складовою також є *практичні заняття* з

³ <https://metrology.ukrcsm.com/uk/lektory>

оформлення протоколів, свідоцтв й іншої супутньої документації з урахуванням вимог законодавства.

Кваліфікованість викладацького складу ННЦ «Інститут метрології» обґрунтовується наявністю чинного свідоцтва про уповноваження на проведення перевірки законодавчо регульованих ЗВТ від 26.04.2019 № П-18-2019, що *свідчить про відповідність критеріям уповноваження, у тому числі кваліфікації персоналу.*

- (98) До того ж ІПК ДУІТЗ повідомило Комітет [лист від 07.05.2025 № 91/01 (вх. Комітету № 8-02/6990 від 08.05.2025)], що основними видами занять є семінари (вебінари під час навчання онлайн), тренінги, лабораторні роботи, виконання тестових завдань.

При наданні послуг підвищення кваліфікації Персоналом Заявник 1 використовує *наявний бібліотечний фонд ДУІТЗ, електронні ресурси, нормативні документи та технічну документацію замовників відповідних послуг, публікації у фахових українських та зарубіжних журналах, матеріали конференцій, наявне власне або орендоване майно.*

Так, під час проходження підвищення кваліфікації Персоналом ІПК ДУІТЗ використовує як власну матеріально-технічну базу, так і *за договорами* матеріально-технічну базу замовників (у разі погодження із замовником підвищення кваліфікації Персоналом на підприємстві замовника).

Наприклад, предметом договору про надання послуг від 10.01.2025 № 01-П/2025 між ДУІТЗ та ІПК ДУІТЗ є надання взаємних послуг щодо підвищення кваліфікації фахівців у галузі метрології, стандартизації та оцінки відповідності, на підставі якого ДУІТЗ надає ІПК ДУІТЗ доступ до матеріально-технічної бази, у тому числі еталонів, для проведення практичних (лабораторних) робіт у галузі метрології.

Також Заявник 1 зазначає, що для набуття практичних навичок можуть використовуватися *сучасні комп'ютерні технології*, наприклад, середовище графічного програмування LabVIEW, які дозволяють створювати *віртуальні* прилади, у тому числі *еталони*.

Щодо кадрового складу, який проводить викладацьку діяльність, ІПК ДУІТЗ надано інформацію про його кваліфікацію, зокрема, *документи про вищу освіту, наукові ступені, практичний досвід професійної та управлінської роботи*, що безпосередньо стосуються метрологічної діяльності.

- (99) При цьому як наукові метрологічні центри, так і Заявник 1 повідомили про *відсутність заборони*:

- працівникам, які працюють у науковому метрологічному центрі, здійснювати викладацьку роботу в інших організаціях, підприємствах або закладах вищої освіти *за сумісництвом і/або на підставі цивільно-правових угод*;

- орендувати іншими організаціями, підприємствами або закладами вищої освіти приміщення з матеріально-технічною та еталонною базою з метою відпрацювання практичних навичок і/або користуватись нею на іншій основі (окрім державних еталонів, які відповідно до абзацу дванадцятого пункту 2 частини другої статті 3 Закону України «Про оренду державного та комунального майна» не можуть бути об'єктами оренди).

- (100) Тобто отримана безпосередньо від учасників ринку надання послуг підвищення кваліфікації Персоналом інформація свідчить про те, що законодавством не встановлено вимог до їх надавачів щодо обов'язкової наявності відповідної матеріально-технічної бази.

Досвід надання послуг підвищення кваліфікації Персоналом базується на проведенні занять у різних формах (семінари, тренінги тощо), які переважно надаються в онлайн-форматі і можуть не передбачати або не передбачають узагалі фізичної взаємодії з матеріально-технічною базою з огляду на відсутність такої потреби, за повідомленням самих наукових метрологічних центрів, оскільки працівники вже володіли на момент такого підвищення кваліфікації цими знаннями.

Водночас у разі використання матеріально-технічної бази під час проходження підвищення кваліфікації Персоналом інші суб'єкти господарювання, крім наукових метрологічних центрів, не позбавлені можливості доступу до неї в різний спосіб, наприклад, шляхом використання матеріально-технічної бази самого замовника цих послуг або її, зокрема, оренди тощо.

Крім того, сучасні технології дозволяють можливість отримання віддаленого доступу до матеріально-технічної бази за допомогою, наприклад, перегляду відео-уроків чи використання комп'ютерних програм, що дозволяють навіть змоделювати еталони.

- (101) Кваліфікованість персоналу інших організацій, підприємств або закладів вищої освіти підтверджується відповідними документами про освіту (дипломами, сертифікатами тощо) й у сфері метрології та метрологічної діяльності (свідцтвами).

Під час розгляду Заяви 1 опитані суб'єкти не надали Комітету жодних доказів, які б підтверджували некваліфікованість персоналу інших організацій, підприємств або закладів вищої освіти.

Також законодавством передбачена як можливість здійснення роботи відповідними працівниками за сумісництвом, так і виконання певних робіт на підставі цивільно-правових угод.

- (102) Під час підвищення кваліфікації Персоналом суб'єкти господарювання – надавачі таких послуг мають у використанні як власні необхідні документи та бібліотечний фонд, так і можуть використовувати інші ресурси безоплатно, зокрема доступні як фізичні (бібліотеки), так і онлайн, розміщені в мережі Інтернет, і відповідно платні шляхом придбання чи видання необхідних матеріалів.

- (103) Отже, аналіз діяльності наукових метрологічних центрів та інших суб'єктів з надання послуг підвищення кваліфікації Персоналом не підтверджує наявності об'єктивних, достатніх і належних причин, які б свідчили про неможливість надання таких послуг іншими суб'єктами господарювання, крім наукових метрологічних центрів.

7. ЩОДО КОНКУРЕНЦІЇ НА РИНКАХ

7.1. Ринок надання послуг підвищення кваліфікації Персоналом

- (104) Як вже зазначалося, до прийняття Наказу Мінекономіки № 7953, а саме встановлення вимоги проходження підвищення кваліфікації Персоналом виключно в наукових метрологічних центрах, не було обмежень, у яких саме закладах Персонал повинен проходити підвищення кваліфікації з метою відповідності підпункту 6 пункту 2 Вимог.

- (105) Так, за наданою Мінекономіки інформацією, Заявники, які подавали до Мінекономіки заяви про уповноваження на проведення перевірки законодавчо регульованих ЗВТ із 2023 року до прийняття Наказу Мінекономіки № 7953, мали документи про проходження підвищення кваліфікації Персоналом у таких суб'єктів господарювання:

- ТОВ «РІВНЕСТАНДАРТ»;
- ІПК ДУІТЗ;
- АМУ;
- ДП «УКРНДНЦ»;
- ННЦ «Інститут метрології»;
- Одеській державній академії технічного регулювання та якості.

- (106) До того ж, як зазначило Мінекономіки, до прийняття Наказу Мінекономіки № 7953 як відповідність підпункту 6 пункту 2 Вимог Мінекономіки зараховувало будь-які документи⁴, видані підприємствами, організаціями, установами або безпосередньо

⁴ Крім того, за інформацією, розміщеною у відкритому доступі, наявна велика кількість компаній і фізичних осіб-підприємців у різних регіонах України, видом діяльності яких за кодами КВЕД є:

роботодавцем, що містили інформацію про факт проходження Персоналом підвищення кваліфікації.

- (107) Отже, ринок надання послуг підвищення кваліфікації Персоналом є конкурентним⁵, учасниками якого з-поміж інших є ІПК ДУІТЗ⁶ і наукові метрологічні центри, споживачем послуг яких є, у тому числі ТОВ «КМБ».

7.2. Ринок надання послуг повірки законодавчо регульованих ЗВТ

- (108) Відповідно до викладеного в розділі 5 цих рекомендацій нормативно-правового регулювання для проведення повірки законодавчо регульованих ЗВТ Заявники зобов'язані одержати свідоцтво про уповноваження на проведення повірки законодавчо регульованих ЗВТ, яке видається Органом з уповноваження.

- (109) Згідно з розміщеною на вебсайті Мінекономіки інформацією, до бази даних про наукові метрологічні центри, метрологічні центри і повірочні лабораторії, уповноважені на проведення повірки законодавчо регульованих ЗВТ, що перебувають в експлуатації, входять 66 уповноважених організацій⁷.

- (110) Крім того, за інформацією, розміщеною у відкритому доступі, по всій території України наявна велика кількість компаній і фізичних осіб-підприємців, видом діяльності яких за кодом КВЕД 71.20 є технічні випробування та дослідження – 2 634⁸, які потенційно можуть мати намір отримати свідоцтво про уповноваження на проведення повірки законодавчо регульованих ЗВТ.

- (111) Тобто ринок надання послуг повірки законодавчо регульованих ЗВТ є конкурентним.

- (112) У свою чергу ТОВ «КМБ» та наукові метрологічні центри є конкурентами на ринку надання послуг повірки законодавчо регульованих ЗВТ.

8. ЩОДО НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ КОНКУРЕНЦІЇ

- (113) ІПК ДУІТЗ у Заяві 1 зазначило, що у зв'язку з прийняттям Наказу Мінекономіки № 7953 (у частині вимоги проходження підвищення кваліфікації Персоналом у наукових метрологічних центрах) у Вимогах штучно і всупереч законодавству значно звужується перелік установ, які можуть надавати послуги підвищення кваліфікації, унаслідок чого в галузі освітніх послуг підвищення кваліфікації Персоналом буде повністю відсутня конкуренція, яка є передумовою якості надання будь-яких послуг.

- (114) Як підтвердження настання негативних наслідків Заявник 1 у листі від 07.02.2025 № 22/01 (вх. Комітету № 10-02/1970 від 10.02.2025) повідомив, що: «Після набуття

85.42 – вища освіта – 1240 суб'єктів; 85.59 – інші види освіти – 28105 суб'єктів; 85.32 – професійно-технічна освіта – 2722 суб'єкти.

⁵ У статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено:

- економічна конкуренція (конкуренція) – змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку (абзац третій);
- ринок товару (товарний ринок) – сфера обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція (абзац п'ятнадцятий);
- товар – будь-який предмет господарського обороту, в тому числі продукція, роботи, послуги, документи, що підтверджують зобов'язання та права (зокрема цінні папери) (абзац сімнадцятий).

⁶ Наразі обмежений у наданні послуг підвищення кваліфікації Персоналом з огляду на Наказ Мінекономіки № 7953.

⁷ <https://me.gov.ua/view/72c7856a-718b-4e7e-a4d8-ca612fddc5d4>

⁸ <https://catalog.youcontrol.market/naukovi-doslidzhennia/71.20>

чинності з 03.05.2024 змін в Наказі Міністерства економічного розвитку № 1242 від 30.06.2020 року, внесених Наказом Мінекономіки № 7953, в ІПК ДУІТЗ відбулося різке падіння обсягів послуг з підвищення кваліфікації персоналу, відповідального за проведення перевірки законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки. Якщо порівняти співставні періоди за роками, то з 01.05.2022 по 31.12.2022 року кількість слухачів, які підвищували кваліфікацію в ІПК ДУІТЗ за вказаним напрямком становила 141 чоловік (сума отриманих коштів – 440 380 грн), з 01.05.2023 по 31.12.2023 року – 310 чоловік (сума отриманих коштів 911 200 грн.). Після набуття чинності Наказу Мінекономіки № 7953 за період з 01.05.2024 по 31.12.2024 року кількість слухачів становила всього 72 чол. (сума отриманих коштів 264 102,50 грн.). У вартісних показниках падіння обсягів послуг становить 40% у порівнянні з відповідним періодом 2022 року і 71 % в порівнянні з тим же періодом 2023 року. Ще показовішим є 2024 рік. Якщо за перші чотири місяці до набуття чинності змін, внесених Наказом Мінекономіки № 7953, підвищення кваліфікації персоналу з перевірки засобів вимірювальної техніки пройшли 317 осіб, що у вартісному вираженні становить 715 350 грн, то за наступні вісім місяців таке підвищення кваліфікації в ІПК ДУІТЗ пройшли лише 72 особи з вартісним вираженням у 264 102,50 грн. Таким чином, у перерахунку на однаковий чотиримісячний період календарного часу у вартісному вираженні відбулося падіння обсягів надходжень у 5,4 разів. Підтвердні довідки додаються.

Таке значне падіння обсягів навчання в ІПК ДУІТЗ обумовлено тим, що після набуття чинності змін персонал тих організацій, які уповноважуються або уповноважені на перевірку законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, вимушений безальтернативно проходити підвищення кваліфікації винятково в наукових метрологічних центрах, а в ІПК ДУІТЗ за цим напрямком підвищення кваліфікації проходить персонал лише тих організацій, які не уповноважені на проведення перевірки. Дії Міністерства економіки України шляхом внесення змін Наказом № 7953 призвели до критичного погіршення фінансового стану ІПК ДУІТЗ, наслідком чого може бути звільнення персоналу закладу і ліквідація ІПК ДУІТЗ».

- (115) Крім того, Заявник 1 зазначив, що наукові метрологічні центри відповідно до Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» *також проводять перевірку ЗВТ*, тобто фактично вони наділені виключним правом підвищення кваліфікації фахівців підприємств і повірочних лабораторій, які є для них конкурентами у проведенні перевірки. Таким чином, за твердженням ІПК ДУІТЗ, наукові метрологічні центри отримують важелі впливу на конкурентів, у результаті чого наукові метрологічні центри матимуть переваги, які ставлять їх у привілейоване становище щодо конкурентів, що призводить або може призвести до негативних наслідків для конкуренції.
- (116) Аналогічну позицію Заявник 1 також повідомив Комітету в листі від 07.05.2025 № 91/01 (вх. Комітету № 8-02/6990 від 08.05.2025) і зазначив, що: «...наукові метрологічні центри встановили ціни на послуги з підвищення кваліфікації персоналу з перевірки ЗВТ, які значно перевищують ринкові. Так, наприклад, якщо максимальна вартість підвищення кваліфікації одного фахівця з перевірки ЗВТ в ІПК ДУІТЗ складає 4 500 грн. (обсяг підвищення кваліфікації – 72 години), то за інформацією, яка наведена в системі державних закупівель «Прозорро», вартість підвищення кваліфікації в науковому метрологічному центрі ДП «Укрметртестстандарт становить (за станом на березень 2025 р.) 14 439 грн. 70 коп, тобто перевищує у 3,2 разів (підтвердження за посиланням <https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2025-03-27-008609-a>).
- Така ситуація обумовлена тим, що антиконкурентні дії Міністерства економіки України фактично усунули від можливості проводити підвищення кваліфікації інші установи і організації, крім наукових метрологічних центрів, що дозволяє науково-метрологічним

центрам через штучне усунення конкуренції встановлювати економічно необґрунтовані високі ціни. Також, зважаючи на обмежену кількість наукових метрологічних центрів і їх підпорядкування Міністерству економіки України, є високий ризик антиконкурентних узгоджених дій з боку метрологічних центрів. Фактично виконавці робіт з повірки ЗВТ в цій ситуації поставлені в безвихідне положення, коли вони вимушені безальтернативно купувати послуги з підвищення кваліфікації за будь-яку вартість, яку їм диктують наукові метрологічні центри. Це негативно впливає на фінансовий стан виконавців робіт з повірки ЗВТ, може призвести до істотного підвищення вартості повірки, зростання цін на продукцію українських виробників, зниження конкурентоздатності економіки України на міжнародному рівні».

- (117) Про негативні наслідки для конкуренції зазначило й ТОВ «КМБ» у Заяві 2, наголосивши, що ДП «Укрметртестстандарт» є науковим метрологічним центром, який надає послуги підвищення кваліфікації Персоналом, отримувачем яких є Заявник 2, і водночас є надавачем послуг повірки законодавчо регульованих ЗВТ, конкуруючи з ТОВ «КМБ» на цьому ринку, що може створювати потенційні ризики для рівних конкурентних умов.
- (118) Обґрунтовуючи обмеження конкуренції на ринку, ТОВ «КМБ» повідомило, що намагалося отримати послуги підвищення кваліфікації Персоналу в наукових метрологічних центрах саме за категоріями ЗВТ, оскільки відповідно до акта Мінекономіки «Про результати перевірки ТОВ «КМБ», яке уповноважується на проведення повірки законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації, на відповідність встановленим критеріям» від 26.11.2024 № 32 ТОВ «КМБ» не відповідає, зокрема, підпункту 6 пункту 2 Вимог, оскільки Персонал пройшов підвищення кваліфікації в наукових метрологічних центрах не за всіма *категоріями* (групами) ЗВТ.
- Однак Заявник 2 стикнувся з тим, що ДП «Івано-Франківськстандартметрологія» не проводило підвищення кваліфікації Персоналом, НДІ «Система» проводило підвищення кваліфікації лише за видами та підвидами вимірювань та лише ННЦ «Інститут метрології» і ДП «Укрметртестстандарт» проводили підвищення кваліфікації за категоріями ЗВТ та видами вимірювань.
- (119) Так, ДП «Івано-Франківськстандартметрологія» повідомило Комітет [лист від 04.03.2025 № 01-01/598 (вх. Комітету № 8-02/3308 від 04.03.2025)] лише про розроблену програму підвищення кваліфікації персоналу, відповідального за виконання робіт з повірки засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації та застосовуються у сфері законодавчо регульованої метрології «Організація та проведення повірки / калібрування ЗВТ *за видами вимірювань* М – маса та пов’язані з нею величини (Лічильники газу та пристрої перетворення об’єму, Манометри та інші засоби для вимірювання тиску і вакууму), Т – термометрія».
- (120) На вебсайті⁹ НДІ «Система» розміщений план навчань та семінарів за напрямками для підвищення кваліфікації в галузі технічного регулювання та інженерії якості, де зазначається, що останнім проводяться навчання, зокрема, з повірки та калібрування ЗВТ (*за видами та підвидами вимірювань*) та підвищення кваліфікації повірників та калібрувальників засобів вимірювань.
- (121) На вебсайті¹⁰ ННЦ «Інститут метрології» також розміщений план підвищення кваліфікації фахівців підприємств і лабораторій, де зазначається, що останнім проводиться підвищення кваліфікації, зокрема, з організації та проведення повірки /

⁹ <https://www.dndi-systema.lviv.ua/naukovo-navchalnyy-centr/plan-navchan-ta-seminariy>

¹⁰ http://www.metrology.kharkov.ua/fileadmin/user_upload/data_gc/study/Plan_naboru_2025.pdf

калібрування ЗВТ за видами та підвидами вимірювань, організації та проведення калібрування і випробувань ЗВТ за видами вимірювань, організації та проведення повірки законодавчо регульованих ЗВТ *за категоріями та видами вимірювань*.

- (122) У свою чергу ДП «Укрметртестстандарт» повідомило Комітет [лист від 09.05.2025 № 100-12/53 (вх. Комітету № 8-02/7049 від 09.05.2025)], що надає послуги підвищення кваліфікації Персоналом за категоріями ЗВТ та видами вимірювань за розробленими трьома освітніми програмами.
- (123) Тобто, враховуючи викладене, вбачається, що *лише 2 з 4 наукових метрологічних центрів* надають послуги підвищення кваліфікації Персоналом саме за категоріями ЗВТ.
- (124) При цьому доцільно зауважити, що законодавством *не затверджено вимог щодо складання програм підвищення кваліфікації*, зокрема, науковими метрологічними центрами, які належать до сфери управління Мінекономіки.
- (125) Також ТОВ «КМБ» у Заяві 2 з огляду на визначення наукових метрологічних центрів надавачами послуг підвищення кваліфікації Персоналом наголосило Комітету на тому, що відповідно до абзацу сьомого частини п'ятої статті 18 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» *до проведення перевірки заявника на відповідність встановленим критеріям орган з уповноваження залучає фахівців наукових метрологічних центрів*, які мають досвід проведення повірки законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки відповідно до заявленої сфери уповноваження не менше п'яти років.
- (126) Про негативний вплив дій Мінекономіки, які є предметом цих рекомендацій, повідомили Комітету й інші суб'єкти господарювання.
Так, наприклад, АМУ зазначила Комітету [лист від 12.03.2025 № 2 (вх. Комітету № 8-02/4457 від 24.03.2025)] про недоречність обмеження кола суб'єктів, де Персонал повинен проходити підвищення кваліфікації з метою відповідності підпункту 6 пункту 2 Вимог, виключно науковими метрологічними центрами.
- (127) В умовах конкуренції суб'єкти господарювання змагаються між собою за рахунок власних досягнень за досягнення переваг над іншими суб'єктами господарювання у боротьбі за споживачів і не можуть визначати умови обороту товарів на ринку.
Зі свого боку споживачі мають можливість вибирати між кількома продавцями за відповідними якісними та ціновими критеріями.
Вплив і втручання органів влади у функціонування ринкового середовища за відсутності достатніх, належних і обґрунтованих підстав спотворюють дію конкурентних механізмів.
- (128) За умов обмеження конкуренції ринок продовжує бути конкурентним, однак конкуренція між учасниками ринку обмежена внаслідок обмеження індивідуальної свободи суб'єктів господарювання визначати власну ринкову поведінку, що впливає на зниження ефективності функціонування системи вільного ринку.
Обмеження конкуренції супроводжується структурними змінами на ринку (реальними або потенційними).
Структурні зміни можуть проявитись тільки зі сплином певного часу, унаслідок чого ефективні учасники ринку можуть його покинути та навпаки учасники, що неефективно використовують ресурси можуть, не дивлячись на це, залишатись на ньому завдяки впливу зовнішніх факторів, а саме дій (рішень) органів влади.

- (129) Так, унаслідок прийняття Наказу Мінекономіки № 7953 у Вимогах звужено коло надавачів послуг підвищення кваліфікації Персоналом до наукових метрологічних центрів. З огляду на це, суб'єкт господарювання, який має намір одержати свідоцтво про уповноваження на проведення перевірки законодавчо регульованих ЗВТ, позбавлений можливості як споживач обирати між закладом освіти, іншим підприємством, організацією, установою, які здійснюють господарську діяльність з підвищення кваліфікації Персоналом, з метою отримання послуг, які відповідають його вподобанням за якістю та ціною.
- (130) При цьому унаслідок окресленого втручання Мінекономіки в умови конкуренції на ринку послуг підвищення кваліфікації Персоналом такі його учасники, як заклади освіти, інші підприємства, організації, установи, які здійснюють господарську діяльність з підвищення кваліфікації Персоналу, крім наукових метрологічних центрів, позбавлені можливості надавати такі послуги на умовах змагальності з метою здобуття переваг над іншими суб'єктами господарювання завдяки власним досягненням, а не внаслідок дій органу влади.
- (131) Враховуючи зазначене, а також те, що наукові метрологічні центри одночасно надають послуги перевірки законодавчо регульованих ЗВТ і проводять підвищення кваліфікації Персоналу своїх конкурентів, то це може призвести до негативних наслідків для конкуренції на ринку послуг перевірки законодавчо регульованих ЗВТ.

9. ВИСНОВКИ

- (132) Частиною третьою статті 42 Конституції України передбачено, що держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності. Не допускаються зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція. Види і межі монополії визначаються законом.
- (133) Відповідно до абзацу четвертого статті 4 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» Антимонопольний комітет України будує свою діяльність на принципах захисту конкуренції на засадах рівності фізичних та юридичних осіб перед законом та пріоритету прав споживачів.
- (134) Згідно із частиною першою статті 20 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» органи влади, органи місцевого самоврядування беруть участь у розробленні та реалізації конкурентної політики, взаємодіють з Антимонопольним комітетом України в питаннях розвитку конкуренції, розроблення регіональних програм економічного розвитку та інформують Антимонопольний комітет України про виконання заходів, пов'язаних із реалізацією конкурентної політики.
- (135) Відповідно до частини четвертої статті 20 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» органи влади, органи місцевого самоврядування, органи адміністративно-господарського управління та контролю зобов'язані погоджувати з Антимонопольним комітетом України, його територіальними відділеннями проекти нормативно-правових актів та інших рішень, які можуть вплинути на конкуренцію, зокрема щодо створення суб'єктів господарювання, встановлення і зміни правил їх поведінки на ринку, або такі, що можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції на відповідних ринках, а також одержувати дозвіл Антимонопольного комітету України на концентрацію у випадках, передбачених законом¹¹.

¹¹ Проект Наказу Мінекономіки № 7953 до Комітету на погодження не надсилався.

- (136) Відповідно до абзацу третього статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» економічна конкуренція (конкуренція) – це змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку.
- (137) Статтею 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що суб'єкти господарювання, органи влади, органи місцевого самоврядування, а також органи адміністративно-господарського управління та контролю зобов'язані сприяти розвитку конкуренції та не вчиняти будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію (частина друга).
Державний контроль за додержанням законодавства про захист економічної конкуренції, захист інтересів суб'єктів господарювання та споживачів від його порушень здійснюються органами Антимонопольного комітету України (абзац перший частини четвертої).
Органи влади, органи місцевого самоврядування, органи адміністративно-господарського управління та контролю зобов'язані сприяти Антимонопольному комітету України у здійсненні його повноважень у сфері підтримки й захисту економічної конкуренції, обмеження монополізму та контролю за додержанням законодавства про захист економічної конкуренції (частина п'ята).
- (138) Відповідно до частини першої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» антиконкурентними діями органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю є прийняття будь-яких актів (рішень, наказів, розпоряджень, постанов тощо), надання письмових чи усних вказівок, укладення угод або будь-які інші дії чи бездіяльність органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю (колегіального органу чи посадової особи), які призвели або можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції.
- (139) Згідно із частиною третьою статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» вчинення антиконкурентних дій органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю забороняється і тягне за собою відповідальність згідно із законом.
- (140) Згідно з пунктом 3 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» антиконкурентні дії органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.
- (141) Порушення законодавства про захист економічної конкуренції тягне за собою відповідальність, встановлену законом (стаття 51 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).
- (142) Тобто законодавством про захист економічної конкуренції не допускається негативного впливу органів влади на конкуренцію; вчинення антиконкурентних дій органів влади забороняється та тягне за собою відповідальність згідно із законом.
- (143) Отже, дії Мінекономіки, які полягають у встановленні у Вимогах (а саме підпункт 6 пункту 2) вимоги проходження підвищення кваліфікації Персоналом у наукових метрологічних центрах, внесеної Наказом Мінекономіки № 7953, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною

першою статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних дій органів влади, що можуть призвести до обмеження конкуренції.

- (144) Відповідно до частини першої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» органи Антимонопольного комітету України мають право надавати рекомендації органам влади, органам місцевого самоврядування, органам адміністративно-господарського управління та контролю, суб'єктам господарювання, об'єднанням стосовно припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють, а у разі, якщо порушення припинено, – щодо вжиття заходів для усунення наслідків цих порушень.

Враховуючи викладене, з метою припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 15, пунктом 3 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», керуючись частиною першою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», Антимонопольний комітет України надає Міністерству економіки України такі

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Припинити дії, що полягають у встановленні вимоги проходження підвищення кваліфікації персоналом, відповідальним за виконання робіт з перевірки засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації та застосовуються у сфері законодавчо регульованої метрології, виключно в наукових метрологічних центрах, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 15, пунктом 3 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних дій органу влади, які можуть призвести до обмеження конкуренції.

Рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Про результати розгляду цих рекомендацій необхідно повідомити Антимонопольний комітет України у двомісячний строк із дня їх отримання.

Голова Комітету

Павло КИРИЛЕНКО